

บันทึก

เรื่อง การวางระเบียบเกี่ยวกับการชันสูตรพลิกศพ

กรมสารบรรณคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหารได้แจ้งไปยังสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาโดยหนังสือที่ ๕๒๑๖/๒๕๕๕ ลงวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๕ ความว่า คณะกรรมการที่กระทรวงมหาดไทยตั้งขึ้นเพื่อพิจารณาวางระเบียบเกี่ยวกับการชันสูตรพลิกศพให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๖) พ.ศ.๒๕๕๔ มีความเห็นแตกต่างกันในการตีความของคำว่า “ตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงาน” ซึ่งบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๔๘ วรรคแรก และมาตรา ๑๕๐ วรรคสาม อันเป็นกรณีที่จะต้องทำการชันสูตรพลิกศพและจะต้องสอบสวนดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๑๕๐ โดยฝ่ายหนึ่งเห็นว่าการตายในระหว่างความควบคุมอันจะทำให้มีการชันสูตรพลิกศพนั้น หมายถึงการตายที่เกิดขึ้นในขณะถูกควบคุมหรือกักขังโดยพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจในระหว่างสืบสวนและสอบสวน ตามความหมายของบทนิยามของคำว่า “ควบคุม” ที่ให้ไว้ในมาตรา ๒ (๒๑) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่อีกฝ่ายหนึ่งเห็นว่า การตายที่จะต้องมีการชันสูตรพลิกศพนั้น นอกจากการตายที่เกิดขึ้นในขณะถูกควบคุมหรือกักขังโดยพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจในระหว่างสืบสวนและสอบสวนแล้ว จะต้องหมายรวมถึงการตายของนักโทษหรือของผู้ต้องขังที่ถูกขังตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล และโดยการฝากควบคุมอย่างอื่นซึ่งพัศดีมีหน้าที่ต้องรับบุคคลเข้ากักขังไว้ในเรือนจำด้วย โดยที่ไม่ทราบว่าเป็นคำว่า “ควบคุม” ตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๖) พ.ศ.๒๕๕๔ นี้ จะหมายความว่าเพียงใด และทั้งเจ้าหน้าที่ในกรมอัยการก็มีความเห็นไม่ตรงกันในเรื่องนี้ จึงไม่อาจชี้ขาดลงไปได้ กระทรวงมหาดไทยจึงขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาตีความในปัญหาดังกล่าวข้างต้น

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองพิเศษ) ได้ตรวจพิจารณาปัญหาเรื่องนี้แล้ว มีความเห็นว่า ในการพิจารณาปัญหานี้ ประการแรกต้องพิจารณาถึงบทบัญญัติของมาตรา ๑๔๘ วรรคแรกเสียก่อน มาตรา ๑๔๘ วรรคแรกที่ได้แก้ไขใหม่นี้บัญญัติว่า “เมื่อปรากฏแน่ชัดหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าบุคคลใดตายโดยผิดธรรมชาติ หรือตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงาน ให้มีการชันสูตรพลิกศพ เว้นแต่ตายโดยการประหารชีวิตตามกฎหมาย” จะเห็นได้ว่ากฎหมายประสงฆ์ให้มีการชันสูตรพลิกศพทุกกรณีที่มีการตายของบุคคลใดเกิดขึ้นในระหว่างการควบคุมของเจ้าพนักงาน ไม่ว่าบุคคลนั้นจะอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงานชั้นใด คือนับตั้งแต่การควบคุมของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจในชั้นสืบสวนและสอบสวน การควบคุมของพัศดีในกรณีที่พนักงานอัยการขอให้ควบคุมผู้ต้องหาไว้รวมตลอดถึงการ

ชังนักโทษหรือผู้ต้องขังตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลด้วย ยกเว้นเพียงตายโดยการประหารชีวิตตามกฎหมายอย่างเดียวกันเท่านั้น ฉะนั้น คำว่าความควบคุมในที่นี้ จึงหาได้มีความหมายจำกัดอยู่แต่การควบคุมของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจในระหว่างการสืบสวนและสอบสวนตามที่ ได้มีบทนิยามไว้ในมาตรา ๒ (๒๑) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานี้ไม่ หากแต่หมายความว่า การขังจำเลยหรือนักโทษในเรือนจำด้วย นอกจากนี้ มาตรา ๑๕๐ วรรคสาม อันเกี่ยวกับการปฏิบัติในทางชั้นสูตรพลิกศพซึ่งบัญญัติว่า “ในกรณีที่มีความตายเกิดขึ้นโดยการกระทำของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติตามหน้าที่ หรือตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงาน ซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่.....” ยังช่วยแสดงให้เห็นว่า คำว่า “ควบคุม” ที่ใช้ อยู่ในมาตรา ๑๔๘ นั้น น่าจะไม่มี ความหมายดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒ (๒๑) เพราะมีคำว่า “ตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่” อยู่ด้วย การที่พนักงานสอบสวนก็ดี พนักงานอัยการก็ดี ได้ร้องขอฝากขังผู้ต้องหาต่อศาล และศาลได้สั่งขังผู้ต้องหาไว้ในระหว่างสืบสวนหรือสอบสวน หรือในระหว่างการพิจารณาของศาล เรียกได้ว่าเจ้าพนักงานได้ปฏิบัติราชการตามหน้าที่ ความตายที่เกิดขึ้นในระหว่างศาลขังผู้ต้องหา ในระหว่างเจ้าพนักงานทำการสืบสวนหรือสอบสวน หรือในระหว่างการพิจารณาของศาล ย่อมอยู่ในความหมายของคำว่า ตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงาน อันจะต้องมีการชั้นสูตรพลิกศพตามมาตรา ๑๔๘ ทั้งสิ้น

ประการต่อไปก็คือ คำว่า “ควบคุม” ที่ใช้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานี้ จะต้องมีความหมายตามที่ได้มีบทนิยามไว้ในมาตรา ๒ (๒๑) ทุกแห่งไปหรือไม่ จะเห็นได้ว่าความจริงหาเป็นเช่นนั้นไม่ เช่นดังจะเห็นได้จากบทบัญญัติในมาตรา ๙๐ และมาตรา ๒๔๖ แห่งประมวลกฎหมายนี้ ซึ่งมีคำว่า “ควบคุม” อยู่ แต่คำว่า “ควบคุม” ในมาตราเหล่านี้ หาได้มีความหมายดังที่มีบทนิยามไว้ไม่ และทั้งมาตรา ๑ แห่งประมวลกฎหมายนี้ยังบัญญัติเป็นข้อยกเว้นไว้ว่า ถ้าคำใดมีคำอธิบายไว้แล้วให้ถือตามความหมายดังได้อธิบายไว้ เว้นแต่ข้อความในตัวบทจะขัดกับคำอธิบายนั้น ฉะนั้น ในกรณีที่ข้อความในตัวบทขัดกับบทนิยามที่ให้ไว้ดังในมาตรา ๑๔๘ และมาตรา ๑๕๐ นี้ ก็ไม่จำเป็นต้องแปลความหมายของคำว่า “ควบคุม” ตามความหมายของบทนิยามที่ให้ไว้

(ลงชื่อ) หยุต แสงอุทัย

(นายหยุต แสงอุทัย)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ธันวาคม ๒๕๕๙